

Alueelliset eroavaisuudet poliisin MARAK-työryhmätoiminnassa Hämeen poliisilaitoksen sisällä

Jenniina Kyyrönen

2/2022

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Jenniina Kyyrönen

Alueelliset eroavaisuudet poliisin MARAK-työryhmätoiminnassa Hämeen poliisilaitoksen sisällä

Opinnäytetyön muoto: tutkimuksellinen

Julkisuusaste: julkinen

Ohjaaja: Satu Tiainen & Jari Hyyti

Tutkinto: Poliisi (AMK)

MARAK (moniammatillinen riskinarviointikokous) on riskinarviointiin ja uhrin auttamiseen muodostettu moniammatillinen menetelmä, jossa moniammatillinen työryhmä työskentelee yksittäisen henkilön turvallisuuden parantamiseksi. MARAK:n kohderyhmänä ovat vakavan väkivallan uhrin ja henkilöt, joilla arvioidaan olevan kohonnut riski joutua vakavan lähisuhdeväkivallan uhriksi. Tässä opinnäytetyössä keskitytään MARAK-työryhmässä työskentelevien poliisien kokemuksiin MARAK-työskentelystä Hämeen poliisilaitoksella. Tutkimuksen tarkoitus on vertailla eroavaisuuksia työryhmätyöskentelyssä yhden poliisilaitoksen sisällä.

Opinnäytetyön aineisto on kerätty kvalitatiivisena tutkimushaastatteluna Hämeen poliisilaitoksessa. Menetelmänä on käytetty teemahaastattelua, johon on haastateltu Hämeen poliisilaitoksella MARAK-työryhmässä työskenteleviä poliiseja. Teemahaastatteluilta on pystytty haastatteluissa keskittymään tutkimuskysymyksistä muodostettuihin teemoihin ja käymään näiden ympärillä vuorovaikutuksellista keskustelua. Haastattelut avaavat poliisina MARAK-työryhmässä toimimisen käytännössä, nostaten esiin haastateltavien omia kokemuksia ja mielipiteitä.

Haastattelujen kautta kävi ilmi, että työryhmätyöskentely koettiin ajoittain jäsentymättömänä ja poliisin rooli työryhmässä epäselvänä. Yleinen kokemus työskentelystä oli positiivinen. Työmäärä koettiin sopivaksi, vaikkakin työmäärä haastateltavilla oli tällä hetkellä eri asiakasmääristä johtuen. Poliisin edustajat nostivat esiin haasteita käytännön tekemisessä, joihin voisi auttaa poliisin sisäinen yhteistyöverkosto MARAK:ssa toimivien poliisien kesken. MARAK:n parissa työskentelevät poliisit kokivat, että tietoutta MARAK-toiminnasta on tärkeää lisätä poliisilaitoksen tutkintaryhmissä, sillä toiminta on käsitteenä vierasta monille. Opinnäytetyöstä toivotaan olevan hyötyä Hämeen poliisilaitoksen MARAK-toiminnan suunnittelussa.

Sivumäärä: 31

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 02/2022

Avainsanat: MARAK, lähisuhdeväkivalta, työryhmätyöskentely, poliisi, moniammatillisuus

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 OPINNÄYTETYÖN PROSESSISTA	4
2.1 Työn tavoite ja tarkoitus	4
2.2 Aihe ja tutkimuskysymykset	4
2.3 Aiheen rajaus ja tutkimuksen kohderyhmä	5
2.4 Tutkimusmenetelmät.....	6
2.4.1 Analyysi.....	7
2.4.2 Tutkimuksen eettisyys	7
3 MARAK – MONIAMMATILLINEN RISKINARVIOINTI	8
3.1 Aiemmat tutkimukset.....	11
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	11
4.1 Haastattelujen toteutus	12
4.2 Haastateltavat	13
5 Tutkimustulokset.....	13
5.1 Haastateltavien tausta ja kokemus MARAK-toiminnassa	13
5.2 Poliisin edustajan kokemus MARAK-työskentelystä omalla alueellaan.....	14
5.2.1 Poliisin rooli työryhmässä	14
5.2.2 Konkreettisia toimia	14
5.2.3 Kehitettävää	15
5.3 Yhteistyö poliisilaitosten ja poliisiasemien kesken	16
5.4 Käytännön työskentely ja salassapito viranomaisten kesken.....	16
5.4.1 Ajankäyttö.....	16
5.4.2 Kokouskäytännöt	17
5.4.3 Ohjautuminen MARAK-toiminnan piiriin	18
5.4.4 Salassapito.....	19
5.5 MARAK tutkintaryhmissä	20
5.5.1 Riskinarviointilomakkeen käyttö.....	21
5.6 Poliisin edustajien toiveet MARAK-työskentelyyn.....	22
6 Johtopäätökset	23

7 YHTEENVETO JA POHDINTA	25
7.1 Tutkimuksen luotettavuus	25
7.2 Tulosten pohdinta	25
7.3 Itsearviointi.....	26
8 LÄHTEET	28
9 LIITTEET	30
LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET	30

1 JOHDANTO

Suomessa sai surmansa 23 naista nykyisen tai entisen puolison tai seurustelukumppanin surmaamana vuosina 2003–2010. Vakavissa, kuolemaan johtaneissa parisuhdeväkivaltatapauksissa uhri oli nainen 80 % tapauksissa vuosina 2003–2008. (Piispa, Tuominen & Ewalds 2012, 7.) Covid-19-pandemia sulki ihmiset koteihinsa keväällä 2020. Tämä lisäsi poliisien kotihälytysten määrää ja näkyi myös ensi- ja turvakodeille lisääntyneenä avuntarpeena. Ensi- ja turvakotien liitto kertoo Ylen artikkelissa 1.10.2020, että erityisesti lähisuhdeväkivaltaan haettava apu on lisääntynyt. Artikkelissa painotetaan, että ongelmaan varhain puuttuminen on avainasemassa. (Yle uutiset 2020). MARAK-työskentely on avainasemassa avun tarjoamiseen lähisuhdeväkivallasta kärsiville naisille ja näin ollen ajankohtainen tarkastelun kohde.

MARAK-toiminta on kiinnostanut minua jo koulun alusta lähtien. Lähipiiriini kuuluva henkilö työskentelee kyseisessä työryhmässä ensi- ja turvakodin edustajana, ja tätä kautta kiinnostus aiheeseen on herännyt jo ennen opintojen aloittamista poliisiammattikorkeakoulussa. Harjoitteluni aikana pääsin rikostutkinnassa tutustumaan lähemmin MARAK-toimintaan ja pääsin osallistumaan yhteen työryhmän kokoukseen. Kokouksessa tekemieni havaintojen sekä poliisin edustajien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta havaitsin, että työryhmätyöskentelyllä ei ole niin selkeitä ja yksiselitteisiä raameja, kuin olin itse ajatellut. Tästä johtuen MARAK-työryhmätyöskentelyssä voi olla alueellisia eroavaisuuksia.

Työskentelytapojen tutkiminen työryhmissä on mahdollista esimerkiksi tutustumalla kahden saman laitoksen eri poliisiaseman tapoihin työskennellä MARAK:n parissa. Suoritin opintoihini kuuluvan työharjoittelun Hämeen poliisilaitoksella Lahdessa. Näin ollen kiinnostukseni kohdistui erityisesti Hämeen poliisilaitokseen eli Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen toiminnan vertailuun. Haluan tutkimuksessani korostaa toimivia toimintatapoja kummallakin alueella niin, että työryhmät poliisin puolella voisivat hyötyä toimiviksi havaituista tavoista toimia. Tutkimukseni tarkoitus on hyödyttää Hämeen poliisilaitosta työtapojen tarkastelun ja optimoinnin muodossa.

Tavoitteeni on pitää opinnäytetyöni julkisena. Tutkimus rakentuu MARAK-toiminnan esittelystä, josta siirrytään toiminnan tarkasteluun käytännössä. Käytännön toiminnan tarkastelu rakentuu MARAK-työryhmässä työskentelevien poliisien haastattelujen pohjalta. Tutkimuksessani pohdin Hämeen poliisilaitoksen sisäisiä eroavaisuuksia näiden haastatteluiden pohjalta ja yhteenvetona kokoaan havaintoni eroavaisuuksista sekä mahdollisesti havaitsemistani parhaista toimintatavoista.

2 OPINNÄYTETYÖN PROSESSISTA

2.1 Työn tavoite ja tarkoitus

Tämän tutkimuksen tavoite on hyödyttää Hämeen poliisilaitosta vertailemalla MARAK-työryhmätyöskentelyä poliisissa kahden saman laitoksen eri aseman välillä ja jakaa näin parhaat käytännöt käyttöön poliisilaitoksen sisäisesti. Tutkimuksen tulos perustuu yksittäisten poliisin edustajien kokemuksiin MARAK-työskentelystä. Tulokseen voi vaikuttaa näin ollen myös yksilölliset subjektiiviset kokemuserot aiheen ympäriltä huomioiden ryhmän toimivuuden, kokouskäytäntöjen ja organisoinnin olevan tekijöitä, joihin yksilöt vaikuttavat suuresti. Näin ollen voidaan olettaa työskentelyssä olevan alueellisia eroja eikä vastauksia käytännön kokemuksiin ole mahdollista kerätä kirjallisesta ohjelmateriaalista.

Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna kahdelle poliisissa toimivalle MARAK-työryhmän edustajalle. Haastattelu oli välttämätön muoto tiedon keräämiseen käytännön toiminnasta. Aikaisempaa ajankohdasta tutkimusta ei toiminnasta käytännön tasolla poliisin työryhmätyöskentelyssä ole, jossa fokusoitaisiin alueellisiin eroavaisuuksiin toiminnassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeistukset ja tutkimukset yksinään eivät riitä alueellisten käytäntöjen todenmukaiseen analysointiin siten, että se hyödyttäisi tutkimuksen kohteena olevaa poliisilaitosta (Hämeen poliisilaitosta). Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen MARAK-työryhmän edustajille suunniteltujen haastattelujen kysymysrunko esitetään tämän opinnäytetyön liitteessä 1.

2.2 Aihe ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on vertailun kautta nostaa esiin hyviä toimintamalleja poliisin MARAK-työskentelyyn Hämeessä ja havaita alueellisia eroavaisuuksia toiminnassa. Tutkimuksen kohteena on MARAK-työskentely vain Hämeen poliisilaitoksessa, eikä tutkimus ota kantaa MARAK-työskentelyyn muissa poliisilaitoksissa. Tutkimusaiheeseen päädyin Lahden poliisiaseman MARAK-työskentelystä vastaavan henkilön kanssa käymäni keskustelun pohjalta. Keskustelimme MARAK-työskentelyyn liittyvistä tutkimusaiheista. Hän nosti esille useita Hämeen MARAK-työskentelyyn liittyviä kohtia, joissa tutkimukselle voisi olla tarvetta. Näistä aiheista tartuin MARAK-työskentelyn eroihin Hämeen poliisilaitoksen sisällä. Valinta tuntuu mielekkäältä päästyäni seuraamaan MARAK-työryhmän kokousta Lahdessa. Pohdin tutkimuksessani sitä, kuinka alueelliset työryhmät, etenkin poliisin osalta, pystyisivät toimimaan entistä paremmin.

Tutkimuskysymykset, joiden ympärille haastattelut ovat teemoitettu:

1. Millaisia eroja on työryhmien työskentelytavoissa ja käytännöissä Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen poliisiasemien välillä?

2. Miten työryhmän kokoukset on järjestetty käytännössä, keistä ryhmä koostuu ja kenellä on vetovastuu toiminnasta?
3. Millaisena MARAK-työryhmässä työskentelevä poliisi kokee työryhmätyöskentelyn omalla alueellaan?
4. Mitä muutosta työryhmässä työskentelevä poliisi toivoisi MARAK-työryhmätyöskentelyyn?

Haluan tutkimuksessani ensisijaisesti selvittää eroavaisuuksia ryhmien työskentelyssä näillä kahdella eri alueella. Kokonaisuuteen vaikuttaa kuitenkin poliisimiehen oma subjektiivinen kokemus työskentelyn mielekkyydestä ja siihen vaikuttavista seikoista, tästä syystä myös poliisimiehen henkilökohtainen kokemus työskentelystä MARAK-työryhmässä ja muutostoiveet on nostettu tutkimuskysymyksiksi. Keskusteluista, joita olen MARAK:n parissa työskennelleiden henkilöiden kanssa käynyt, olen ymmärtänyt, että ryhmän toiminnan tehokkuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen on vaikuttanut suuresti yhteistoiminnan vetovastuussa oleva henkilö. Tästä syystä haluan huomioida myös työryhmän vetovastuussa olevan henkilön vaikutuksen eroavaisuuksiin.

2.3 Aiheen rajaus ja tutkimuksen kohderyhmä

Tämän opinnäytetyön aihe on rajattu laajuudessaan koskemaan ainoastaan Hämeen poliisilaitosta. Tutkimussuunnitelma on tärkeä osa tutkimusprosessia, sillä sen avulla näkee mistä vaiheista tutkimus muodostuu. Osana tätä opinnäytetyötä on tehty tutkimussuunnitelma, jossa on ennalta suunniteltu tutkimusta tutkimussuunnitelman yleisessä laajuudessa. Suunnitelma sisälsi lyhyen katsauksen aiempaan tutkimukseen, ongelman tarkennukset, hahmotelman tietojen keruusta, arvion voimavarojen tarpeesta sekä tutkimuksen alustavan aikataulun. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 57). Tutkimussuunnitelmaa hyödynnettiin lisäksi tutkimuslupahakemuksessa, joka tämän tutkimuksen tiimoilta osoitettiin, ja jonka myöhemmin myönsi Hämeen poliisilaitos.

Haastateltavien henkilöiden valinta tähän opinnäytetyöhön oli alusta asti selvää. Tutkimukseen tulee haastatella niin montaa henkilöä kuin on välttämätöntä tarvitsemansa tiedon saamiseksi (Hirsjärvi & Hurme 2008, 58). MARAK-työryhmätyöskentelyyn osallistuu pääsääntöisesti yksi poliisin edustaja kullakin alueella. Halusin tutkimuksessani vertailla kahden alueen eroa, näin ollen järkeenkäypä vaihtoehto oli valita molemmilta alueita poliisin MARAK-työryhmäedustaja haastateltavaksi. Näin muodostui tämän tutkimuksen kohderyhmä.

MARAK-teeman parissa työskentelee haastateltujen henkilöiden lisäksi myös muita poliisiviranomaisia. MARAK-toiminnasta vastaa komisario, joka ei ole itse työryhmätoiminnassa mukana vaan toimii toiminnosta vastaavana henkilönä Hämeen poliisilaitoksella. MARAK-kokouksiin ja muuhun toimintaan osallistuu Päijät-Hämeessä myös uhkapoliisit, joiden rooli ryhmässä on kuitenkin erilainen, kuin poliisin varsinaisen edustajan. Edellä mainitut henkilöt on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle eikä heitä

ole haastateltu tähän opinnäytetyöhön. Haluan opinnäytetyössäni keskittyä nimenomaa nimettyjen poliisin edustajien kokemukseen MARAK-työryhmätoiminnasta.

2.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen toteutus tapahtui kvalitatiivisin tiedonhankintamenetelmin. Tämä tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, jossa kerätään aineistoa työväliseen toimivuudesta käytännössä todellisissa tilanteissa. Tiedon keruu toteutettiin henkilöhaastatteluilla. Laadullisen tutkimuksen avulla voitiin selvittää MARAK:n parissa toimivien poliisien mielipiteitä ja kokemuksia, näin tuoden esiin subjektiivisia kokemuksia työskentelyyn liittyen. Haastattelulla kerättävää tietoa on myös mahdollista suunnata haastatteluissa esiin tulleiden seikkojen mukaan (Hirsjärvi & Hurme 2015, 34).

Kohdejoukoksi haastatteluihin valikoitui kaksi MARAK-työryhmän poliisin edustajaa, jotka työskentelevät Hämeen poliisilaitoksella. Toinen haastateltava poliisin edustaja on Päijät-Hämeestä ja toinen Kanta-Hämeestä. Haastatteluun kerättävä tieto oli mielekkäämpää tutkimuksessa hankittavan tiedon kannalta, sillä kokemuksia ja parhaita käytäntöjä ei ole mielekäästä mitata numeerisesti, eikä vastavaa aineistoa ole saatavana julkisesti. Käytän tutkimuksessa induktiivista analyysia, jossa tarkoitukseni on paljastaa ennakkoon odottamattomia seikkoja. Kaikki tässä työssä käyttämäni kirjalliset lähteet ovat julkisia lähteitä.

Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumuodoista tähän tutkimukseen valikoitui teemahaastattelu. Haastatteluun oli etukäteen valittu keskeisiä teemoja ja niihin liittyviä tarkentavia kysymyksiä. Jokainen kysymys on perusteltavissa tämän tutkimuksen viitekehystä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 65)

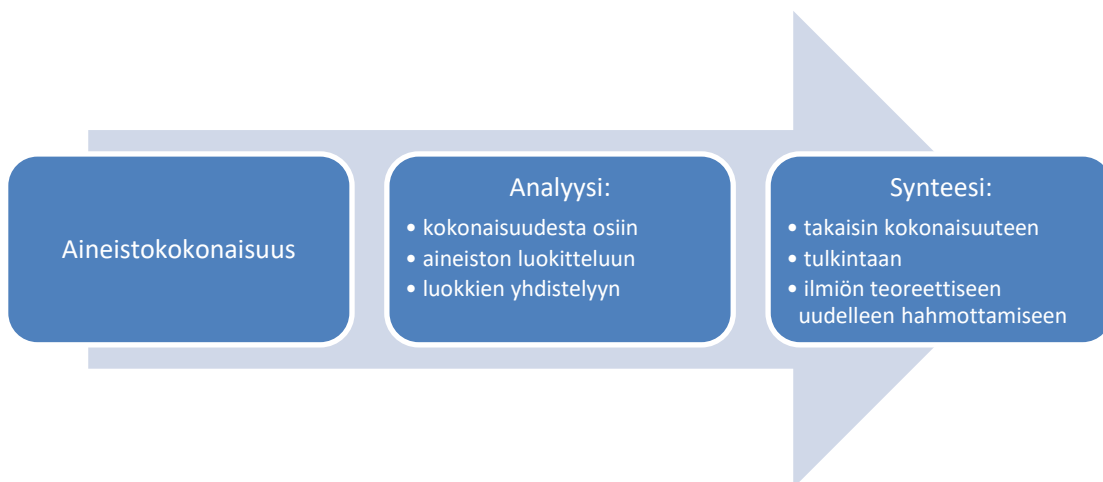
Tässä tutkimuksessa laadullinen teemahaastattelu rakentuu valittujen avoimien kysymysten ympärille. Avoimien kysymysten avulla oli mahdollista saada haastateltavan ääni kuuluviin, eikä haastateltavan vastausta ohjailtu ja rajattu enempää kuin oli tarve. Teemahaastattelun etuna oli, että haastattelussa voitiin kuitenkin tarkentaa ja syventää kysymyksiä haastateltavien vastauksiin perustuen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 65–67). näin ollen haastattelussa voi käyttää myös puoliavoimia kysymyksiä.

Käytännössä haastatteluista toinen suoritettiin kasvotusten ja toinen puhelimitse. Yksittäiseen haastatteluun varattiin aikaa noin tunti ja varattu aika kului haastatteluun kokonaisuudessaan. Tallensin haastattelun äänitteenä, jotta pystyin keskittymään paremmin haastattelun vuorovaikutteellisuuteen ja siksi, että haastateltavan vastaukseen on mahdollista palata analyysin aikana uudelleen eivätkä haastattelijan oma näkemys ja muisti pääse vaikuttamaan tutkimustulokseen. Päätelmien tekeminen suoraan äänitteestä on mielekäästä silloin, kun haastattelu ei ole kestänyt ajallisesti pitkään (Hirsjärvi & Hurme 2008, 138). Haastattelutallenteet olivat tunnin mittaisia pitkäkestoisia, joten päätelmien tekeminen suoraan äänitteistä ei ollut mielekäästä ja se olisi haastanut tutkimuksen luotettavuutta. Tästä

syystä haastattelut litteroitiin heti haastattelujen jälkeen. Puhtaaksikirjoitus toteutettiin sanasta sanaan litterointina, jotta haastateltavan ääni ja sanoman tarkoitus säilyisi mahdollisimman muuttumattomana (Hirsjärvi & Hurme 2008, 140–141). Haastatteluiden toteuttamiseen liittyviä seikkoja avaan tarkemmin haastattelun sisältöä käsittelevässä luvussa 4: Tutkimuksen toteuttaminen.

2.4.1 Analyysi

Analyysimuotona tutkimuksessa käytin laadullisen aineiston analyysia eli sisällön analyysia. Tutkimukseen oli päätetty ja rajattu kiinnostava aineisto, jonka pohjalta analyysi toteutettiin. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 78.) Haastatteluista kertyvä aineisto analysoitiin ja sen pohjalta kirjoitettiin auki käytössä olevat toimintatavat, joita voitiin vertailla keskenään. Keskeisiltä osiltaan aineiston käsittely muodostuu analyysista ja synteisistä. Tämä asia havainnollistettu kuvassa 1. Analyysivaiheessa kerätty aineisto eritellään ja luokitellaan, synteisissä pyritään luomaan kokonaiskuvaa ja esittämään tutkittava ilmiö uudessa perspektiivissä. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 143–144.) Tästä muodostuu lopulta yhteenvedo tutkimuksen tuloksesta. Tämän tutkimuksen lukuun 6: Johtopäätökset keräsin tutkimuksessa esiin nousseita mielenkiintoisia havaintoja. Johtopäätökset yhdessä luvun 5 kanssa edustavat analyysin synteisivaihetta. Haastattelujen tulokset on kirjattu auki luvussa 5: Tutkimustulokset. Haastattelujen tuloksien analysoinnin yhteydessä on vastattu etukäteen määriteltyihin tutkimuskysymyksiin ja ne ovat luettavissa edellä mainitussa luvussa.

Kuva 1. Haastatteluaineiston käsittely analyysistä synteisiin (Hirsjärvi & Hurme 2008, 144).

2.4.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksessa noudatetaan hyvää tutkimuskäytäntöä. Tämä tarkoittaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta koko tutkimusprosessin ajan (Tutkimusluvut Poliisiammattikorkeakoulussa 2016; TENK 2012). Hyvä tutkimuskäytäntö edellyttää, että tutkittavilta saadaan tutkimukseen aiheeseen perehtyneesti annettu suostumus (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Haastattelijalle annetut liian tarkat tiedot tulevasta tutkimuksesta voivat johdattaa siihen, että haastateltava vastaa spesifillä tavalla

eikä tutkimustulos ole näin ollen yhtä luotettava kuin mitä se olisi ollut aidolla vastauksilla. Periaatteena kuitenkin pidetään sitä, että haastateltava on antanut suostumuksensa asianmukaisen informaation pohjalta. (Hirsjärvi & Hurme 2008,20). Tähän opinnäytetyöhön haastateltavat henkilöt saivat ennalta tietää mitä mietoa kerätään, miksi tietoa tarvitaan ja missä tutkimustulos julkaistaan.

Haastateltavia henkilöitä haastatellaan asiantuntijoina eikä tästä syystä ole mahdollista toteuttaa tutkimusta täysin nimettömänä. Haastateltavien yksityisyyden suojaamiseksi en tässä opinnäytetyössä esittele haastateltavia aluetta ja asemaa tarkemmin. Sensitiivisemmän informaation olen tutkimustuloksiin pyrkinyt lisäksi avaamaan niin, ettei niistä yksilöidy haastateltava, sillä tällä tiedolla ei ole suurta merkitystä tutkimuksen kannalta.

3 MARAK – MONIAMMATILLINEN RISKINARVIOINTI

MARAK on riskinarvioinnin ja uhrin auttamiseen muodostettu moniammatillinen menetelmä, jonka kohderyhmä on vakavan parisuhdeväkivallan uhrin tai henkilöt, joilla arvioidaan olevan kohonnut riski joutua vakavan lähisuhdeväkivallan uhriksi. MARAK-työryhmä, jossa työskentelee eri alojen viranomaisia ja järjestöjen edustajia, suunnittelee yhdessä toimenpiteitä, joilla uhrin turvallisuutta voidaan parantaa. (THL 2021). Tarkoituksena moniammatillisessa työryhmässä on laatia uhrille turvallisuussuunnitelma, jonka avulla saadaan lisättyä uhrin turvallisuutta ja katkaistua mahdollinen väkivallan kierre (Piispa & Lappinen 2014, 4).

THL määrittelee MARAK-työskentelyn vaiheet seuraavasti:

1. Uhri ilmoittaa ammatilliselle tai viranomaiselle kokemastaan väkivallasta tai sen uhasta.
2. Uhri keskustelee tilanteestaan luottamuksellisesti ammattilaisen tai viranomaisen kanssa. Keskustelun aikana täytetään riskiarviointilomake.
3. Jos väkivallan korkean riskin uhka täyttyy, tapaus ohjataan uhrin suostumuksella paikallisen MARAK-työryhmän käsiteltäväksi.
4. Työryhmä laatii uhrille turvallisuussuunnitelman. Uhri saa tukihenkilön prosessin ajaksi. (THL 2021).

Yllä oleva listaus voidaan jakaa edelleen menetelmän kahteen vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on väkivallan uhrin tunnistaminen, jonka jälkeen arvioidaan riskinarviointilomaketta hyödyntäen tämän riski joutua uudelleen väkivallan uhriksi. Mikäli täytetyn lomakkeen perusteella on syytä olettaa henkilön olevan asemassa, jossa hänellä on kohonnut riski joutua väkivallan uhriksi, siirrytään seuraavaan vaiheeseen, jossa tapausta käsitellään moniammatillisessa työryhmässä. Työryhmä koostuu viranomaisedustajista ja edustajista eri hallintoaloilta. Yhdessä työryhmä työstää asiakkaalleen turvallisuussuunnitelman. (THL 2012, 3.) Turvallisuussuunnitelma laaditaan kokouksessa keskustellen yksi-

öllisesti uhrin tilanteesta ja sen tavoite on parantaa kyseisen henkilön turvallisuutta. Laadittua turvallisuussuunnitelmaan kirjattuja toimenpiteiden toteutumista seurataan työryhmän kokouksissa läpi prosessin. (Piispa, Tuominen & Ewalds, 2021, 10.)

MARAK-riskinarviointilomake toimii viranomaisille työkaluna aikuisen väkivallan uhrin tilanteen vakavuuden arviointiin. MARAK-kokouksessa tarkastellaan sitä, millaisena uhrin tilanne näyttää muiden alojen ammattilaisille. Kokouksen kautta uhri pystytään saattamaan tarkoituksenmukaisen avun piiriin. (THL.) Poliisi tai muu viranomainen voi puhua avoimesti MARAK-kokouksessa aikuisen kertomasta väkivallasta, sillä aikuiset asiakkaat ohjautuvat MARAK:iin omalla suostumuksellaan. (THL: MARAK ja poliisi 2021.)

Riskinarviointilomake täytetään aikuisen väkivallan uhrin kanssa. Mikäli tapaus osoittautuu ns. korkean riskin tapaukseksi, asiakkaalta pyydetään kirjallinen suostumus tapauksen lähettämiseksi MARAK-työryhmän käsittelyyn. Tämän suostumuksen asiakas saa perua milloin tahansa. MARAK-työryhmässä voi olla osallistujatahoja jopa 15 eri yksiköstä. Asiakas voi halutessaan rajata pois sellaisen osallistujatahon, jonka ei halua osallistuvan työskentelyyn. (THL: MARAK ja Poliisi 2021.)

MARAK-menetelmään osallistuminen alkaa MARAK-riskinarviointilomakkeella tehtävällä kartoituksella, missä selvitetään, onko henkilöllä kohonnut riski joutua vakavan parisuhdeväkivallan uhriksi. Kartoittava haastattelu voidaan tehdä esimerkiksi kuulustelun yhteydessä (THL 2012: Riskinarviointin haastattelu -video). MARAK-riskinarviointilomake koostuu 24 kysymyksestä, joilla arvioidaan henkilön riskiä joutua vakavan väkivallan kohteeksi kartoittamalla jo aiheutuneita vammoja, pelkotilaa, jo tapahtuneen väkivallan laatua sekä väkivallan tekijän käyttäytymistä. Riskinarviointilomake on nähtävillä THL:n internet-sivuilta.

Yhtenä viranomaistahona MARAK-työryhmässä on mukana poliisi. Poliisi kohtaa työssään asiakkaita, jotka ovat kohdanneet lähisuhdeväkivaltaa ja tästä syystä poliisi on avainasemassa potentiaalisten MARAK-asiakkaiden tunnistamisessa ja avun piiriin saattamisessa. Väkivallan uhrin ohjaaminen palveluiden piiriin on osa tasokasta esitutkintaa. Poliisin edustaja osallistuu MARAK-työryhmän kokouksiin ja työskentelee tiiviisti muun työryhmän kanssa keskittyen uhrin turvallisuuden parantamiseen. Poliisi pystyy parantamaan uhrin turvallisuutta tarjoamalla apua esimerkiksi lähestymiskieltoasioissa, esitutkintaan liittyvissä asioissa sekä kodin turvallisuuteen liittyvissä asioissa. (THL 2021: MARAK ja poliisi 2021.)

Ymmärtääksemme poliisin roolia työryhmässä, meidän tulee tarkastella MARAK-prosessia tarkemmin. Työryhmässä työskentelevät tahot käyvät lävitse kahdeksanvaiheisen prosessin. Prosessikaavio tarkennuksineen on nähtävissä THL:n julkaisussa MARAK (Moniammatillinen riskinarviointikokous) – OPAS. Tämä asia on havainnollistettu kuvassa 2.

Vaihe 1: Tunnista

- Käytä oman organisaatiosi mukaisia keinoja tunnistaa parisuhdeväkivalta ja sen uhri
- Kun asiakas on kokenut parisuhdeväkivaltaa, kerro riskiarvioinnista ja MARAK:sta ja kysy häneltä, voitteko täyttää lomakkeen

Vaihe 2: Riskinarviointi

- Kun olet tunnistanut väkivallan uhrin, täytä riskienarviointilomake uhrin kanssa, jotta saat selville, onko hän ns. korkean riskin uhri
- Pyydä asiakkaalta suostumus tietojen luovutukseen ja tutkimukseen (aina, vaikka riskiraja ei täyty), tarjoa tukihenkilö
- Tee tarvittavat, välittömät toimenpiteet uhrin, lasten ja epäillyn osalta

Vaihe 3: Lähetä MARAKiin

- Jos tapaus riskienarvioinnin perusteella on ns. korkean riskin tapaus, lähetä täytetty riskienarviointilomake, suostumuslomake ja henkilötunnus oman MARAK-ryhmäsi sihteerille; ilmoita tästä esimiehellesi / toimijan MARAK-edustajalle
- Lähetä täytetty lomake sihteerille siinäkin tapauksessa, että tapaus ei mene työryhmän käsiteltäväksi
- Tarvittavat tukipalvelut uhrille

Vaihe 4: Tietojen keruu

- Sihteeri lähettää MARAK-listan työryhmän jäsenille 8 päivää ennen kokousta
- Sihteeri poistaa lomakkeista henkilötunnukset ja antaa tilalle tunnistenumeron. Sihteeri täyttää erilliselle listalle kaikista lomakkeista henkilötunnukset ja niitä vastaavat tunnistenumerot tutkimusta varten
- Jokainen organisaatio selvittää omat tietonsa jokaisesta listalla olevasta tapauksesta

Vaihe 5: MARAK ja tietojen vaihto

- Kukin MARAK-edustaja esittelee omat tietonsa kustakin tapauksesta tapaus kerrallaan
- Muut edustajat täydentävät esitykseen omat tietonsa
- Uhrin tukihenkilö voi tarvittaessa täydentää tietoja uhrin puolesta

Vaihe 6: Toimenpidesuunnittelu

- Kukin edustaja esittää toimenpiteet, joilla turvallisuutta voidaan lisätä ja kirjaa itselleen ne toimenpiteet, jotka ovat hänen vastuullaan
- Jos mahdollista, sovitaan toimenpideiden toteuttamisesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa

Vaihe 7: Seuranta

- Sihteeri kirjaa sovitut toimenpiteet ja seuraa niiden toteutumista (tunnistenumerolla, ei henkilötunnuksella)
- Ilmoita toimenpiteet työtovereillesi / esimiehellesi
- Uhrin haastatellut taho ottaa uhuriin yhteyttä ja kertoo kokouksessa sovitut asiat. Mikäli haastattelija on poliisi, yhteyden ottaa poliisin sosiaalityöntekijä.
- Huolehdi, että toimenpiteet toteutetaan sovitussa ajassa
- Kun toimenpiteet on toteutetty, sihteeri ilmoittaa siitä koordinaattorille
- Yhteistyö tukihenkilön kanssa
- Koordinaattori kerää sihteeriltä lomakkeet erikseen sovittavalla tavalla

Vaihe 8: Jälkiseuranta

- Jos asiakas ilmoittaa uudesta väkivallan teosta, vie asia uudelleen MARAK-ryhmäsi käsiteltäväksi

Kuva 2. MARAK kahdeksanvaiheinen prosessi (THL 2012, 3–4).

MARAC (Multi Agency Risk Assessment Congerences) on alun perin otettu käyttöön Englannissa, jossa ensimmäinen MARAC-kokoukset pidettiin vuonna 2003 Cardiffissa. MARAC on nykyään käytössä laajalti Englannissa, josta se on levinnyt kansainvälisesti käytetyksi muodoksi edistää lähisuhdeväkivaltaa kovien uhrien turvallisuutta. (Piispa, Tuominen & Ewalds 2021, 10.) Suomeen MARAK-toiminta on otettu ensimmäisen kerran kokeiluun lokakuussa 2010 (Piispa, Tuominen & Ewalds 2021, 7). MARAK-toimintamalli on käytössä ympäri Suomea ja toimii tällä hetkellä 38 paikkakunnalla (THL 2021).

3.1 Aiemmat tutkimukset

MARAK-toiminta on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoima toimintamalli. Toiminnan määrittelijänä toimii näin ollen THL. Tietoperusta tälle opinnäytetyölle muodostuu THL:n omasta ohjeistuksesta sekä MARAK-työryhmätoimintaa poliisissa koskeviin aikaisempiin tutkimuksiin.

MARAK on ollut työkaluna käytössä Suomessa jo vuodesta 2010, jonka jälkeen menetelmää on tutkittu kattavasti usean eri alan tutkimuksissa (Piispa, Tuominen & Ewalds 2012, 31). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportteja MARAK-työkalusta on julkaistu vuonna 2012: MARAK kokemuksia parisuhdeväkivallan riskiarvioinnin menetelmän kokeilusta Suomessa (Piispa, Tuominen & Ewalds 2012) ja 2014: MARAK moniammatillista apua väkivallan uhrille (Piispa & Lappinen 2014). Lisäksi aiheesta on julkaistu artikkeli vuonna 2017: Vaikuttava työkalu toistuvaan parisuhdeväkivaltaan puuttumiseen (Piispa & October 2017). Tietoperusta MARAK-työkalusta koostuu näistä edellä mainituista julkaisuista ja THL:n julkaisemista ohjeista.

Pohjaan tietoperustaa myös Poliisiammattikorkeakoulun aikaisempiin tutkimuksiin MARAK-toiminnasta. Varsinaisia alueellisia vertailututkimuksia ei ole MARAK-toiminnasta tehty, mutta toimintaa on käsitelty kattavasti esimerkiksi Ulla Nousiaisen vuonna 2019 julkaistussa Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyössä, jossa paneudutaan lähisuhdeväkivallan kierteen katkaisemiseen ennalta estävän työn näkökulmasta. Tiedostan myös, että Poliisihallituksessa on käynnissä laajempi tutkimus MARAK-toimintaan liittyen. Tästä tutkimuksesta olen päättänyt rajata pois Poliisihallituksen käynnissä olevassa tutkimuksessa kerätyt tiedot, pitäen näin aineiston laajuuden sopivissa rajoissa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Toteutin opinnäytetyöni tutkimuksen teemahaastatteluna eli puolistrukturoituna haastatteluna. Puolistrukturoidulle haastattelulle on tyypillistä, että kysymykset ovat jokaiselle haastateltavalle samat, mutta niiden järjestys voi vaihdella. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47.) Edellä mainittua tyyliä toteutettiin tämän opinnäytetyön haastatteluissa; molemmilta haastateltavilta kysyttiin samat kysymykset, mutta kysymysten järjestys eli sen mukaan, milloin asiat nousivat haastattelussa esille.

Teemahaastattelu ei edellytä haastateltavien yhteistä kokemusta, vaan lähtee oletuksesta, että yksilön kokemukset, ajatukset, uskomukset ja tunteet vaikuttavat tämän tulkintaan (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48). Tämän opinnäytetyön tutkimus lähti liikkeelle ajatuksesta, että saman teeman (MARAK-työryhmätyöskentely) parissa työskentelevillä henkilöillä on erilainen kokemus teeman parissa työskentelystä, sillä työskentelytavoissa voi olla eroavaisuuksia. Tästä syystä mielekkäimmäksi haastattelumuodoksi tutkimuksen toteutukseen osoittautui teemahaastattelu. Laadin haastattelukysymykset avoimiksi kysymyksiksi, jotta haastatteluissa nousisi esille paremmin haastateltavan omat kokemukset ja tulkinta. Tiedonhankinnan kohdentamiseksi haastattelussa hyödynnettiin myös puoliavoimia kysymyksiä. Haastattelukysymykset laadittiin tutkittavien teemojen perusteella ja näitä teemoja hyödynnettiin myös myöhemässä tietojen jäsentelyssä. Tutkimuksen teemat pohjautuvat aikaisemmin määriteltyihin tutkimuskysymyksiin. Määritellyt teema olivat tausta ja kokemus, kokemus MARAK-työskentelystä, yhteistyö, käytäntö ja salassapito sekä MARAK tutkintaryhmissä. Lisäksi haastateltavilta kysyttiin heidän mielestään toimivia toimenpiteitä ja heidän mahdollisia toiveitaan toimintaa koskien.

4.1 Haastattelujen toteutus

Haastattelut toteutin kahdella eri tavalla, toisen kasvotusten ja toisen puhelimitse. Haastattelu samalla poliisiasemalla työskentelevän edustajan kanssa oli mielekästä toteuttaa kasvotusten yksilöhaastatteluna, joka on tavallisin tapa tehdä henkilöhaastatteluja (Hirsjärvi & Hurme 2008, 61). Toteutin haastattelut marraskuussa 2021. Vallitsevasta Covid-19-pandemiatilanteesta ja suosituksesta välttää ylimääräisiä kontakteja johtuen vaihtoehtoiseksi haastattelutavaksi valikoitui puhelinhaastattelu. Puhelinhaastattelu sopii metodina strukturoituun haastatteluun, vaikka onkin yleisemmin käytetty Survey-muotoisiin tutkimuksiin. Johtuen siitä, että puhelinhaastattelusta puuttuvat keskustelun näkyvät vihjeet, jotka tarjoavat kontekstin vastaukselle. (Hirsjärvi & Hurme 2008,64.) Kanta-Hämeessä työskentelevän haastateltavan henkilön kanssa haastattelu toteutettiin puhelimitse. En havainnut puhelinhaastattelun ja kasvotusten pidetyn haastattelun osalta eroja keskustelun laajuudessa. Molemmat haastattelut olivat vuorovaikutteisia ja saadut vastaukset olivat laajoja ja asiantuntevia.

Lähestyin molempia haastateltavia ensin sähköpostitse lähetetyllä tutkimuskirjeellä, jossa kerroin mitä tutkimukseni koskee ja miksi he ovat valikoituneet haastateltaviksi. Samassa sähköpostissa tarjosin mahdollisuutta haastattelulle kasvotusten tai puhelimitse, haastateltavalle sopivana ajankohtana. Pyysin haastateltavia varaamaan haastatteluun aikaa tunnin, joka osoittautui juuri sopivaksi ajaksi haastattelun toteuttamiseen. Tutkittavana oleva kohde liittyi molempien haastateltavien työnkuvaan. Näin ollen toisen haastattelun haastattelupaikaksi valikoitui haastateltavan työpaikkana toimiva Lahden pääpoliisiasema ja toinen haastatteluista toteutettiin työpuhelimien avulla. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 72.) Ilmoitin molemmille haastateltaville etukäteen, että haastattelut pysyvät mahdollisuuksien mukaan nimettömänä.

Molemmat haastattelut tallennettiin äänittämällä ja haastattelun jälkeen ne litteroitiin kirjalliseen muotoon sanasta sanaan litterointina tutkimuksen luotettavuuden säilyttämiseksi. Tutkimuksen jälkeen haastattelutallenteet ja kirjalliset litteroinnit hävitetään poliisin tietosuojamenettelyn mukaisesti.

4.2 Haastateltavat

Koska opinnäytetyöni tutkimus koskee rajatun työnkuvan tutkimista, valikoitui haastateltavaksi ne poliisit, jotka työskentelevät tutkimukseen sopivassa tehtävässä tutkimuskohteena olevassa poliisilaitoksessa. MARAK-työryhmässä toimii alueittain pääsääntöisesti yksi poliisin edustaja. Hämeen poliisilaitoksella MARAK-toimintaa on Päijät-Hämeessä ja Kanta-Hämeessä ja molempien alueiden poliisin edustajaa haastateltiin tähän tutkimukseen.

Molemmat haastateltavista työskentelivät omien poliisiasemiensa rikostutkintaryhmässä, toinen perustutkinnassa ja toinen pitkäkestoisessa tutkinnassa. Haastateltavilla henkilöillä on eri pituiset kokemukset MARAK-työryhmässä työskentelystä. Tutkimukseen osallistuvia henkilöitä ei esitellä tämän enempää sovitusta anonyymiydestä johtuen.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä kappaleessa käsittelen tutkimustuloksia haastatteluiden kautta, niiden sisältöä ja niissä esille nousseita asioita tarkemmin. Koska kyseessä oli teemahaastattelu, olen jaotellut haastattelun sisältöä kappaleisiin hyödyntäen haastattelun teemoja. Haastattelurunko teemoineen ja kysymyksineen on nähtävissä tässä opinnäytetyössä liitteenä 1.

5.1 Haastateltavien tausta ja kokemus MARAK-toiminnassa

MARAK-toiminta oli ennalta tuttua molemmille haastateltaville poliisin edustajille jo ennen itse työryhmässä toimimista. Päijät-Hämeen edustajan aikaisempi kokemus MARAK:sta on ajalta, jolloin hän työskenteli rikostutkinnassa lähisuhdeväkivaltatapauksia tutkien. Tämän jälkeen hän oli joitakin vuosia pois tehtävästä kunnes palattuaan takaisin rikostutkintaan loppuvuodesta 2020 hänet nimitettiin alueensa MARAK-työryhmätehtävään. Kokemusta MARAK-työryhmätyöskentelystä hänellä oli haastattelun toteutushetkellä noin vuosi.

Kanta-Hämeen edustaja oli haastatteluhetkellä ollut poliisina mukana MARAK-työryhmässä noin puoli vuotta. MARAK-työryhmässä toimiminen siirtyi hänelle viransijaisuuden kautta. Kanta-Hämeen edustajalle MARAK-toiminta oli tuttua aikaisemmasta työstä sosiaalipuolelta, jossa hän oli mukana käynnistämässä MARAK-toimintaa Riihimäellä.

Molempien edustajien alku MARAK-työryhmätoiminnassa on sisältänyt muutoksia ja ollut ajoittain katkonaista, työryhmän sisäisiä muutoksista johtuen. Molempien edustajien MARAK-toiminnan alkutai-paleella ryhmän puheenjohtajuus on vaihtunut. Päijät-Hämeessä puheenjohtajuus siirtyi poliisilta sosiaalitoimelle, kun taas Kanta-Hämeessä puheenjohtajuus pysyi sosiaalitoimella edustajan vaihdok-sessa.

5.2 Poliisin edustajan kokemus MARAK-työskentelystä omalla alueellaan

Haastattelujen pohjalta poliisin edustajien kokemuksissa on havaittavissa alueellisia eroavaisuuksia. Tästä syystä on mielekästä jakaa teema edelleen alaotsikoiksi tarkastelun selventämiseksi.

5.2.1 Poliisin rooli työryhmässä

Sekä Päijät-Hämeen että Kanta-Hämeen poliisin edustajat kuvailivat omaa rooliaan MARAK-työryhmässä rikostorjunnalliseksi. Heidän roolinsa on tuoda työryhmätyöskentelyyn laajempaa kon-tekstia asiakastapausten ympärille esimerkiksi selvittämällä asiakkaiden taustoja poliisin rekistereistä.

Päijät-Hämeessä MARAK:n parissa työskentelee haastatteluun osallistuneen henkilön lisäksi uhka-poliisit, joiden vastuualueella on akuutin väkivallan torjuminen. Poliisi esitutkintaviranomaisena tarvit-see rikosilmoituksen toteuttaakseen tutkinnallisia toimenpiteitä, kun taas uhkaryhmässä työskentele-vät henkilöt toimivat poliisilain piirissä, eikä näin ollen toimille tarvita rikosilmoitusta. Päijät-Hämeessä uhkapoliisi osallistuu työryhmän kokouksiin. Kanta-Hämeessä haastateltu henkilö osallistuu MARAK-kokouksiin ainoana alueellisena poliisin edustajana. Kanta-Hämeessä uhkapoliisit ovat poliisin MARAK-edustajan hyödynnettävissä tarvittaessa, mutta he eivät suoraan osallistu MARAK-työskentelyyn.

Haastattelussa nousi esille, että ajoittain poliisin rooli työryhmässä tuntuu tarkentumattomalta eikä poliisia kohtaan esitetyt odotukset muilta työryhmän edustajilta kohtaa todellisuuden mahdollisuuk-sien kanssa. Poliisin konkreettisen toimenpiteet, kuten asiakkaiden puhuttelu tai kuulustelu, vaativat taustalle rikosilmoituksen. Osa MARAK:n piiriin ohjautuvista väkivaltatapauksista on sellaisia, joista ei ole tehty poliisille yhtään ilmoitusta. Poliisin edustajan kokemuksen mukaan poliisilta kuitenkin toivot-taisiin konkreettisia toimenpiteitä myös näihin tapauksiin. Poliisi lähtökohtaisesti toteuttaa esiselvi-tystä, esitutkintaa tai kokonaan ennaltaehkäisevään toimintaa eikä esimerkiksi asiakkaiden puhutta-minen tässä kohtaa ole poliisin tehtävä, jollei tätä poliisin toimesta epäillä rikoksesta.

5.2.2 Konkreettisia toimia

Siitä huolimatta, että haastateltujen poliisien rooli työryhmässä on pääasiassa rikostorjunnallinen ja konkreettiset toimet liittyvät suurelta osin taustatietojen selvitykseen, ovat tähän opinnäytetyöhön haastatellut poliisin edustajat päässeet toteuttamaan konkreettisia asiakastehtäviä MARAK:ssa. Päi-

jät-Hämeen edustaja työskentelee perustutkinnassa, jossa hän tutkii MARAK:n kohderyhmään vahvast kuuluvia rikoksia. Hän toimii tällä hetkellä MARAK-yhdyshenkilönä asiakkaalle, jonka on itse ohjannut MARAK:n piiriin. Yhdyshenkilönä hän pitää yhteyttä asiakkaaseen tämän MARAK-asiakkuuteen liittyen, toimien näin linkkinä työryhmän ja asiakkaan välillä.

Myös Kanta-Hämeessä poliisi on ohjannut henkilöitä MARAK:n piiriin. Ohjaukset tulevat poliisissa perustutkinnasta, jossa lähisuhdeväkivalta tapauksia pääasiassa tutkitaan. Kanta-Hämeen MARAK-työryhmän edustaja työskentelee pitkäkestoisessa tutkinnassa, jossa tutkitaan vähemmän MARAK:n piiriin kuuluvia tapauksia. Näin ollen hänen roolinsa MARAK-toiminnassa on pääasiassa rikostorjunnallinen. Hänen roolinsa on tuoda työryhmätoimintaan oma ammattitaitonsa poliisina ja tarvittavat tiedot asiakkaista, eikä hän osallistu konkreettiseen asiakastyöhön tai asiakkaiden MARAK-ohjaukseen.

5.2.3 Kehitettävää

Hämeen poliisilaitoksen MARAK-edustajat suhtautuvat positiivisesti työryhmätyöskentelyyn, vaikkakin molemmat näkevät toiminnassa myös kehityskelpoisuutta. Päijät-Hämeessä vähäinen asiakasmäärä on aiheuttanut sen, ettei asiakkaista Päijät-Hämeen edustajan mukaan luovuta niin nopeasti kuin voitaisiin. Osa asiakkaista voi jäädä prosessiin mukaan, vaikkei aktiivisia toimenpiteitä heidän suhteensa enää tehtäisikään ja turvaverkko, jonka viranomaiset pystyvät hänelle antamaan, on jo annettu.

Päijät-Hämeessä toivottiin lisäksi enemmän suunnitelmallisuutta asiakastyöhön. Työryhmässä tahot tekevät toimenpiteitä ja ovat yhteydessä asiakkaaseen, jonka jälkeen kokouksessa keskustellaan yhdessä siitä, mitä kukin taho on asiakkaan kanssa keskustellut. Tähän ei kuitenkaan tehdä selkeää suunnitelmaa yhdessä, vaan jokainen toimii lähes itsenäisesti. Tämä on haaste, joka työryhmässä on tiedostettu ja työryhmässä on pohdittu erilaisia konkreettisia toimenpidesuunnitelmia, jotka voitaisiin ottaa käyttöön. Kyseeseen voisi tulla esimerkiksi valmis lomake, joka joissakin paikoissa on jo ollut käytössä. Varsinaista rekisteriä MARAK-asiakkaista ei saa pitää, eikä näin olisi tarkoituskaan toimia. Myöskään Kanta-Hämeessä ei ole käytössä asiakaskohtaista kirjallista toimenpidesuunnitelmaa tai lomaketta. Kanta-Hämeen MARAK-työryhmän edustaja kertoi olevansa kiinnostunut tietämään, miten työryhmän sisällä jaettava toimenpidesuunnitelma-tiedosto olisi mahdollista toteuttaa.

Kanta-Hämeessä oltiin erityisen tyytyväisiä työryhmän joustavaan toimintaan esimerkiksi kokousten edustuksen suhteen. Ryhmä on tehnyt edustuksen karsintaa tarpeellisuuden perusteella. Kokouksissa mukana olevat tahot ovat näin ollen kaikki työskentelyyn sitoutuneita kovan luokan ammattilaisia, joilla kaikilla on selkeä rooli työryhmässä.

Kanta-Hämeessä toivottiin tarkennusta poliisin rooliin työryhmässä. Kuten kohdassa 5.2.1. poliisin rooli työryhmässä kirjoitin, poliisin rooli tuntuu ajoittain tarkentumattomalta eikä odotukset poliisia kohtaan kohtaa todellisuuden toteutusmahdollisuuksien kanssa. Työryhmässä toivotaan poliisilta ajoittain toimenpiteitä, joihin poliisi ei voi ryhtyä. Kanta-Hämeen poliisin edustajan mielestä myös rekistereiden

asiakastietoja tulee työstää siten, ettei työryhmään tuoda ylimääräistä tietoa asiakkaasta. Hän on kuitenkin sitä mieltä, että salassapitoasiat eivät saa kohtuuttomasti estää uhrin oikea-aikaisen avun saamista.

5.3 Yhteistyö poliisilaitosten ja poliisiasemien kesken

Hämeen poliisilaitoksella ei ole tehty yhteistyötä laitoksen sisällä eikä muiden laitosten kanssa MARAK-toiminnan tiimoilta. Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen poliisin MARAK-edustajat eivät tiedä, keitä työryhmässä on heidän lisäksi mukana omalta laitokselta tai muilta asemilta ja laitoksilta. Molemmat ovat kuitenkin sitä mieltä, että käytäntöjen ja kokemusten jakaminen laitoksen sisällä ja laitosten välillä MARAK:n suhteen olisi toivottua. Ratkaisuksi poliisin sisäiseen yhteistyöhön edustajat toivoivat vapaamuotoista keskustelua, jonka puitteissa pääsisi verkostoitumaan ja vaihtamaan yleisesti ajatuksia. Edustajien oli vaikea nähdä, että yksittäiset poliisit MARAK-edustajina alkaisivat omatomaisesti ottaa yhteyttä ympäri Suomea ja selvittää MARAK-työryhmässä työskenteleviä henkilöitä kyselläkseen heiltä käytännön toimista. Mahdollisena ratkaisuna ehdotettiin järjestettyä tilaisuutta tai tapahtumaa, mikä ei olisi monimutkaista ja järjestelmällistä yhteistyötä, vaan vapaamuotoista keskustelua ja verkostoitumista. Tämän jälkeen yhteydenpito MARAK-työn tiimoilta helpottuisi ja se olisi luontevampaa.

5.4 Käytännön työskentely ja salassapito viranomaisten kesken

Tässä luvussa käsittelen MARAK-työryhmätyöskentelyä käytännössä. Syvennymme seuraavissa alaluvuissa käytäntöihin liittyen ajankäyttöön MARAK-työskentelyssä, MARAK-kokouksen käytäntöihin ja rakenteisiin sekä salassapitoon viranomaisten välillä. Tarkastelemme myös sitä, kuinka salassapito vaikuttaa viranomaistyöryhmätyöskentelyyn. Asiasisältö on jaettu alaotsikoihin aiheiden selventämiseksi.

5.4.1 Ajankäyttö

Työaikaa MARAK-työryhmätyöskentelyyn kuluu sekä Päijät-Hämeessä että Kanta-Hämeessä verrattain saman verran. MARAK-toimintaan käytetty aika riippuu osittain asiakkaiden määrästä, sillä asiakkaiden asioiden läpikäynti kerryttää niin kokousaikaa kuin taustaselvitykseen kuluvaan aikaan. Silloin kun toiminnassa on enemmän asiakkaita, kuluu kokouksiinkin enemmän aikaa. Kumpikaan Hämeen poliisilaitoksen MARAK-edustajista ei koe MARAK-toimintaa erityisen työllistävänä.

Päijät-Hämeen edustaja kertoo, että hänellä on enimmillään kulunut noin neljä tuntia aikaa kuukaudessa MARAK-työskentelyyn, sisältäen kokouksen ja kokoukseen liittyvät valmistelut sekä taustatyöt. Vähimmillään aikaa MARAK-työskentelyyn kuukaudessa on mennyt 45 minuuttia. Asiakkaiden vähyys näkyy Päijät-Hämeen työmäärässä. Kokouksissa käsiteltäviä asioita on ollut vähän eivätkä voimassa olevat asiakkuudet ole aiheuttaneet poliisille kovinkaan paljon toimenpiteitä.

Kanta-Hämeen edustaja kertoo käyttävänsä MARAK-työskentelyyn työaikaa noin kolmesta viiteen tuntia kuukaudessa, sisältäen kokouksen ja kokoukseen liittyvät valmistelut sekä taustatyöt. Työmäärä Kanta-Hämeessä on tällä hetkellä suurempi, sillä voimassa olevia asiakkuuksia on enemmän. Näin ollen Kanta-Hämeessä myös kokousten kesto on pidempi ja taustatyöt vaativat enemmän aikaa.

5.4.2 Kokouskäytännöt

MARAK-kokous järjestetään kerran kuukaudessa kullakin alueilla ja kokouksen kesto vaihtelee käsiteltävien asioiden mukaan kahdestakymmenestä minuutista kahteen tuntiin. Päijät-Hämeessä pidettiin juuri haastattelua edeltävänä kuukautena poikkeuksellisesti tauko MARAK-kokouksesta, sillä kokoukseen ei ollut käsiteltäviä asioita eikä toimenpiteitä vaativia asiakkuuksia. Pääsääntö on kuitenkin se, että kokous pidetään kuukausittain.

MARAK-kokouksiin osallistuu poliisin lisäksi sekä Kanta-Hämeessä että Päijät-Hämeessä muun muassa sosiaalipuolen eri toimijoita. Edustajia on esimerkiksi lastensuojelusta, päihdetyöstä ja työikäisten palvelusta. Lisäksi kokouksissa on edustus ensi- ja turvakodilta sekä rikosuhripäivystyksestä. MARAK-asiakkaat ovat halutessaan päässeet kokouksiin esittämään asiansa työryhmälle. Asiakkaan osallistuminen kokoukseen ei ole kuitenkaan itseisarvo. Päijät-Hämeen edustaja on osallistunut kokoukseen, jossa MARAK-asiakas oli itse paikalla kertomassa tilanteestaan. Hänen mukaansa asiakkaan osallistuminen itse kokoukseen ei tuonut asialle lisäarvoa ja hän kokee tilanteen olleen asiakkaalle epämukava. Kokoukseen tullut asiakas esittää itse asiansa ja kertoo omasta tilanteestaan tälle ennestään tuntemattomille ihmisille, kun saman asian voi tehdä yhteyshenkilö hänen puolestaan.

MARAK-kokoukset on alun perin järjestetty siten, että tahot ovat kokoontuneet samaan paikkaan; näin myös asiakkaita on ajoittain voinut olla mukana kertomassa oman tarinansa kasvotusten työryhmälle. Covid-19-pandemia on kuitenkin vienyt kokoukset ainakin alueittain verkkoyhteyksien kautta Microsoft Teams -sovelluksen välityksellä pidettäviksi etäkokouksiksi. Päijät-Hämeen poliisiedustaja on päässyt olemaan yhdessä kokouksessa paikalla fyysisesti, mutta tämän jälkeen jokainen kokous on järjestetty etänä. Hän kokee Teamsin käyttämisen huonoksi, sillä osallistujat eivät pidä kameroita auki eikä työryhmässä työskentelevät näin ollen tule tutuiksi. Kanta-Hämeen edustaja tietää, että etänäkin MARAK-työskentelyä on tehty paljon, mutta sinä aikana, kun hän on ollut toiminnassa mukana, ovat kokoukset järjestetty kasvotusten.

Kokousten kululla ei vaikuttaisi oleva aluekohtaisia eroja. Kokouksen alkuun puheenjohtaja avaa kokouksen ja toteaa paikallaolijat. Kokous ei kuitenkaan ole määrämuotoinen lailliseksi todettava kokous, vaan ainoastaan läsnäolijat todetaan. Tämän jälkeen todetaan asiat, joita kokouksessa tullaan käsittelemään. Kokouksessa käydään läpi voimassa olevat asiakkuudet yksi kerrallaan. Jokaisen asiakkaan kohdalla käydään läpi kierros, jonka aikana kukin taho kertoo sanottavansa tapaukseen. Kierroksen jälkeen kokouksen osallistujat miettivät yhdessä mitä on jo tehty, mitä olisi vielä tehtävissä ja

mitä tullaan tekemään asiakkaan turvaamiseksi. Tässä kohdassa voidaan myös todeta, että asiakkaalle on annettu kaikki apu mitä viranomaisina pystytään antamaan ja kyseessä oleva MARAK-asiakkuus päätetään. MARAK-asiakkuus voidaan sopia päätettäväksi myös sellaisessa tilanteessa, jossa asiakas ei ole itse sitoutunut toimintaan. Niiden asiakkaiden kohdalla, joiden MARAK-asiakkuus jatkuu, osalta sovitaan yhteisesti seuraavan kuukauden toimenpiteet kullekin taholle. Ennen kokouksen päätöstä voi kukin taho vielä nostaa esiin aiheita, joista heillä on jotakin sanottavaa. Kun kenelläkään ei ole enää lisättävää, sovitaan ajankohta seuraavalle kokoukselle ja päätetään kokous.

Sekä Päijät-Hämeessä että Kanta-Hämeessä MARAK-kokousten vetovastuu eli puheenjohtajuus on sosiaalitoimella. Päijät-Hämeessä puheenjohtajuus oli vielä vuonna 2020 poliisilla, mutta poliisin edustajan vaihtuessa puheenjohtajuus siirtyi. Vetovastuun määrittämiseen ei ole mitään sovittua kaavaa, vaan puheenjohtajuus on määräytynyt sen mukaan, kuka roolin haluaa ottaa. Molempien alueiden edustajat ovat sitä mieltä, että sosiaalitoimi on sopiva taho toimimaan vetovastuussa. Toiminta on ollut haastateltavien edustajien mukaan ryhdikästä. Lisäksi sosiaalitoimella on hyvät viranomaisverkostot jo ennestään. Edustajat eivät koe, että puheenjohtajuuteen olisi muutostarvetta. Päijät-Hämeen edustaja nostaa kuitenkin esiin ajatuksen, että tasapuolisuuden vuoksi puheenjohtajuutta voisi esimerkiksi vuosittain kierrättää työryhmän eri tahoilla. Näin puheenjohtajuus ei muodostuisi taakaksi kenellekään ja MARAK-työryhmässä toiminen voisi olla vetovoimaisempaa. Tällöin työskentely työryhmässä ei olisi velvollisuus, vaan väylä auttaa.

5.4.3 Ohjautuminen MARAK-toiminnan piiriin

Mikä tahansa MARAK-toiminnan yhteistyötaho pystyy ohjaamaan asiakkaan MARAK-toiminnan piiriin. Haastattelujen perusteella ohjautumisväylässä ei ole mainittavia alueellisia eroavaisuuksia Hämeen poliisilaitoksella, vaan MARAK-ohjaus tapahtuu samojen tahojen toimesta.

Päijät-Hämeen edustaja kertoi haastattelussaan, että suurin osa MARAK-asiakkuuksista ohjautuu työryhmätyöskentelyyn poliisin, rikosuhripäivystyksen tai turvakodin kautta riippuen siitä, haluaako henkilö tehdä kokemastaan väkivallasta tai sen uhasta rikosilmoitusta. Tapaukset, jotka tulevat viranomaisen tietoisuuteen rikosilmoituksen kautta, ohjataan MARAK-toimintaan joko poliisin tai rikosuhripäivystyksen kautta. Osa henkilöistä hakeutuu turvakotiin eikä he halua tehdä rikosilmoitusta kohtaanastaan väkivallasta tai sen uhasta. Nämä tapaukset ohjautuvat MARAK:n piiriin turvakodin kautta.

Kanta-Hämeen edustaja kertoi haastattelussaan, että Kanta-Hämeessä asiakkaat ohjautuvat MARAK-toimintaan pääasiassa sosiaalipuolen toimijoiden, kuten lastensuojelun ja aikuissosiaalityön, kautta. Myös Kanta-Hämeen perustutkintaryhmästä, joissa tavanomaisia pahoinpitelyitä tutkitaan, ohjautuu henkilöitä MARAK:n piiriin. Kanta-Hämeen edustaja pitää tätä hyvinkin myönteisenä havaintona, että myös poliisin puolelta ohjautuu henkilöitä MARAK-työryhmän käsittelyyn.

Haastateltavilla oli kahta eri näkökulmaa siihen, onko poliisi paras taho tuomaan henkilöitä MARAK-työryhmään. Toinen haastateltavista oli ehdottomasti sitä mieltä, että poliisi on oikea taho tuomaan henkilö MARAK:n piiriin, ainakin alullepanevana toimijana. Hän näkee asian niin, että rikosilmoituksen yhteydessä on ylivoimaisesti paras hetki ohjata asiakas avun piiriin. Poliisin tarjoama palvelu on esitutkinta eikä asiakkaan kanssa jatkotyöskentelyä tämän jälkeen välttämättä tule.

Toinen haastateltavista painotti enemmän rikosuhripäivystyksen roolia asiakkaan ohjauksessa jatkotyöskentelyyn, kuten MARAK:n, piiriin. Hänen mukaansa ei ole mitään estettä sille, että MARAK-ohjauksen tekisi kenttäpoliisi tai rikostutkija. Voi kuitenkin olla, että edellä mainitut tahot ovat mukana tilanteessa, joka on hektinen päällä olevasta tilanteesta johtuen. Mikäli MARAK-ohjaus olisi yksin poliisin vastuulla, on mahdollista, että avun vastaanottoon motivoitunut asiakas ei sillä hetkellä jaksaisi paneutua asiaan, vaikka olisi voinut hyötyä toiminnasta. Poliisi pyytää rikostutkinnan yhteydessä rikoksen uhrilta luvan tämän tietojen luovuttamiseen rikosuhripäivystykselle tukitoimia varten. Jos asiakas kieltäytyy tämän tietojen luovuttamisesta rikosuhripäivystykseen, on poliisin rooli MARAK-ohjauksessa tärkeä. Tällöin tutkija voisi ehdottaa, että asiakas palaisi myöhemmin käymään MARAK-keskustelun lomakkeineen läpi.

Molemmat haastateltavat olivat yksimielisiä rikosuhripäivystyksen roolin tärkeydestä jatkotyöskentelyn osalta, juuri esimerkiksi MARAK-työryhmätyöskentelyyn ohjauksessa. Heidän kokemuksensa mukaan potentiaalinen MARAK-asiakas ohjautuu työryhmätoimintaan viimeistään rikosuhripäivystyksen kautta. Poliisi ohjaa poliisin kanssa asioivat asiakkaat poikkeuksetta rikosuhripäivystykseen jatkotyöstöä ja tukitoimia varten. Näin ollen potentiaalisten MARAK-asiakkaiden ei pitäisi jäädä työryhmätyöskentelyn ulkopuolelle muuten kuin omasta halustaan.

Kysyin haastatteluissa myös siitä, kuka vastaa MARAK-työskentelyyn tulevien juttujen seulonnasta. Tähän molemmat haastateltavat vastasivat samoin: potentiaalinen MARAK-asiakas haastatellaan seulontalomakkeen kanssa. Jotta kriteerit MARAK-toimintaan ohjauksesta täyttyy, tulee lomakkeella olla tietty määrä kyllä-vastauksia. Jos asiakasta haastatteleva kuitenkin kokee, että kyllä-vastausten vähäisestä määrästä huolimatta asiakas kuuluisi ottaa mukaan MARAK-toimintaan, hän voi esitellä tapauksen seuraavassa MARAK-kokouksessa. Kokouksessa pohditaan yhdessä sitä, voisiko kyseinen henkilö hyötyä MARAK-työskentelyssä mukanaolosta. Tässä on kyse kokonaisuuden arvioinnista. Tähän opinnäytetyöhön haastateltavat poliisit vaikuttivat yksimielisiltä siitä, ettei varsinaista karsimista MARAK:iin ohjautuvista asiakkaista tarvitse tehdä. Heidän kertomansa mukaan MARAK-työskentelyyn pääsevät kaikki henkilöt, joiden kohdalla toiminta nähdään tarpeelliseksi.

5.4.4 Salassapito

Salassapitoasiat eivät haastateltavien mukaan aiheuttaneet haasteita viranomaisten kesken. MARAK-työskentelyyn lähteneeltä asiakkaalta on kysytty suostumus siihen, mitkä viranomaiset saavat olla mukana käsittelemässä hänen asiaansa. Ne tahot, jotka asiakas on rajannut pois, poistuvat

kokouksesta kyseisen asiakkaan asian käsittelyn ajaksi. Toinen haastateltavista haluaisi vielä erikseen painottaa, että on äärimmäisen tärkeää, ettei salassapitoasiat tule tällaisessa toiminnassa esteeksi. Hänen mukaansa se vesittäisi toiminnan tarkoituksen.

Toinen poliisin edustajista nosti haastattelussa esiin kysymyksen tietojenluovutus oikeuksien laajuudesta. Osa asiaan liittyvästä tiedosta voi olla käynnissä olevaan esitutkintaan liittyvää salassa pidettävää tietoa. Lisäksi voi olla paljon asiakkaaseen liittyvää tietoa, joka ei ole asian käsittelyn suhteen relevanttia. Usein kuitenkin jo asiakkaan tuottama tieto kuvaa kokonaistilannetta tarvittavalla laajuudella eikä poliisin rekistereistä vahvistettu tieto vie asiaan suuntaan tai toiseen. Edustaja painottaa haastattelussa, ettei tietojen panttaaminen ole kuitenkaan koskaan itse tarkoitus.

Toinen haastateltavista nosti esiin myös epäselvyyden siitä, mihin lakiin nojaten poliisi asiakkaan tietoja rekistereistä tarkastelee. Kyse ei ole kuitenkaan esitutkinnasta eikä kaikkia koskevasta ennaltaehkäisystä. Näin ollen tietojen hakuun ja antoon ei voi soveltaa esitutkintalakia eikä pakkokeinolakia. MARAK:n suhteen käsitellään asiakasasiaa ilman, että asiakkaan asia olisi hänellä tutkittavana tai että juttu olisi tutkinnassa auki.

Molemmat haastatellut poliisin edustajat kokevat saaneensa kokouksissa tarpeelliset tiedot henkilöistä ja käsillä olevista tilanteista henkilöiden auttamiseksi. Poliisille harvoin myöskään jää jatkotyöskentely asiakkaan kanssa siten, että työskentelyä varten tarvitsisi tietoja muilta toimijoilta. Haastateltavien kokemus oli, että tahot, jotka kokoukseen tuovat asiakkaita ja tietoja, ovat hyvin valmistautuneita ja tieto on jo valmiiksi hyvin jäsenneltyä.

5.5 MARAK tutkintaryhmissä

Päijät-Hämeen poliisin MARAK-edustaja työskentelee perustutkintaryhmässä, jossa MARAK-työskentelyyn sopivat väkivaltarikokset pääosin käsitellään. Hän kertoo saaneensa vuoden aikana toiselta tutkijalta yhden MARAK-ohjauksen, mikä on poliisille tutkittavaksi tulevien tapausten valossa vähän. Hän kertoo tilanteen johtuvan todennäköisimmin siitä, että MARAK-työskentelystä jaetaan vähän tietoa eikä sitä nosteta esille poliisin omilla sisäisillä foorumeilla. On mahdollista, että tilannetta, jossa MARAK-työskentelyä voisi tarjota ei tunnisteta, eikä tutkijalla ole tietoa siitä, miten sitä voisi asiakkaalle tarjota. Myös riskinarviointilomake voi olla monelle tutkijalle vieras. Hän on sitä mieltä, että kyseinen haaste olisi ratkaistavissa selkeällä viestinnällä ja ohjeistuksella eikä asian korjaaminen tarvitsisi suuria ponnisteluja. Yksi vaihtoehto voisi olla poliisin tutkintaryhmille tehtävä tietopaketti siitä, mitä MARAK tarkoittaa ja kuinka asiakas ohjataan sen piiriin.

Kanta-Hämeen poliisin MARAK-edustaja työskentelee pitkäkestoisessa tutkinnassa, jossa MARAK-työskentelyyn sopivat tapaukset koskettavat vähemmän arkityötä. Hän kertoo, että Kanta-Hämeessä

perustutkintaryhmän kautta MARAK-työskentelyyn on ohjautunut joitakin tapauksia. Näin ollen tutkintaryhmässä todennäköisesti suhtaudutaan myönteisesti MARAK-työryhmätyöskentelyyn ja riskinarviointilomaketta täytetään kuulustelujen yhteydessä.

Molemmat haastatellut MARAK-edustajat ovat yhtä mieltä siitä, että kaikki poliisilla tutkinnassa olevat MARAK-työryhmätyöskentelystä hyötyvät tapaukset eivät tule työryhmän käsittelyyn. Haastateltavat mieltävät MARAK-toiminnan verrattain uudeksi ja vakiintumattomaksi tutkintaryhmissä ja tästä syystä tapauksia jää poliisilta ohjautumatta. Haastattelussa nousi esiin ajatus, että MARAK-toimintaa pitäisi tuoda enemmän poliisin rikostutkijoille esille ja mahdollisesti lisätä MARAK-tarpeen arviointi kohdaksi kuulustelulomakkeelle. Kuulustelussa kysytään yhdyskuntapalveluun suostumus ja suojelutarpeen arviointi rasti ruutuun -menetelmällä ja sama voisi olla käytössä myös MARAK-ohjauksen suhteen.

Molemmat haastatellut poliisit olivat yhtä mieltä myös siitä, että kukaan MARAK-toiminnasta hyötyvä ei kuitenkaan jää täysin MARAK-ohjausta vaille, sillä poliisi ohjaa asiakkaan aina rikosuhripäivystykseen, josta MARAK-ohjaus viimeistään tehdään. Sillä ei myöskään ole vaikutusta prosessin alun nopeuteen tekeekö ohjauksen poliisi vai rikosuhripäivystys, sillä MARAK-kokouksia on kerran kuukaudessa. Näin ollen ajallisesti ei ole suurta merkitystä sillä, ohjaako poliisi asiakkaan MARAK-toimintaan esimerkiksi lauantaina vai tuleeko ohjaus rikosuhripäivystyksestä seuraavana tiistaina.

5.5.1 Riskinarviointilomakkeen käyttö

Tähän opinnäytetyöhön haastateltu Päijät-Hämeen poliisin edustaja kertoo, ettei riskinarviointilomake ole tutkintaryhmässä rutiinikäytössä. Itse hän käyttää riskinarviointilomaketta kuulustelun yhteydessä silloin kun hän kokee, että kuulusteltava mahdollisesti kohtaa vakavan väkivallan uhkaa kotonaan. Hän myös huomauttaa, ettei MARAK-työskentelyyn sopiva asiakas ole aina asianomistajan roolissa. Jos herää epäily, että asiakas kohtaa kotona väkivaltaa tai sen uhkaa, siitä täytyy kysyä. Jos asiakas sitten myöntää asian olevan näin, hänelle kerrotaan MARAK-työryhmästä ja täytetään riskinarviointilomake.

Kanta-Hämeen edustaja ei osannut haastattelussaan sanoa, kuinka paljon lomaketta käytetään kuulustelujen yhteydessä mutta hän arvioi, että on paljon kuulusteluita, joissa lomaketta ei täytetä, vaikka kynnys MARAK-ohjaukseen ylittyisi. Kanta-Hämeen perustutkinnasta on tullut muutama MARAK-ohjaus ja näissä tapauksissa riskinarviointilomake on täytetty kuulustelussa.

Itse lomakkeen molemmat edustajat kokevat hieman kankeaksi, mutta ovat myös yhtä mieltä siitä, että tämä on ominaista seulovalle kaavakkeelle. Kaavake luo keskusteluun rungon, jonka kautta tiedonhankinta on systemaattista ja voi helpottaa asiasta keskustelua niille tutkijoille, jotka eivät koe asiaa muuten omakseen. Lomake saa toiselta haastateltavalta kuitenkin kritiikkiä sen täytön epäkäytännöllisyydestä. Hän kertoo haastattelussaan, että toivoisi tietokoneella täytettävää lomaketta, jossa

olisi tilaa aukikirjoitetuille vastauksille. Tällä hetkellä lomake toimii siten, että se tulostetaan ja täytetään käsin. Lomakkeella kysytään muun muassa sitä, millaista väkivallan uhkaa henkilö kohtaa: mitä ja milloin, eikä vastaustilaa ole lomakkeeseen jätetty.

5.6 Poliisin edustajien toiveet MARAK-työskentelyyn

Kanta-Hämeessä poliisin edustaja on tyytyväinen tämänhetkiseen MARAK-työryhmätoimintaan. Hän kertoo, että lyhyen kokemuksensa perusteella hän voi todeta mukana olevien toimijoiden olevan kovan luokan ammattilaisia ja MARAK-työryhmästä löytyy kokemusta, taitoa, kykyä toimia joustavasti ja tietoa kaikista eri vaihtoehdoista, joita asiakkaalle voidaan tarjota. Hän kertoo toiminnan olevan jämäkästi järjestettyä ja että sovitusta toimenpiteistä pidetään kiinni. Kokoukset eivät ole myöskään menneet vain yleiseksi keskusteluksi, vaan on pysytty asiassa. Hän toivoo, että poliisin roolia selkiytettäisiin siten, etteivät odotukset ja käytäntö olisi ristiriidassa sen suhteen, kuinka poliisi voi tapausten tiimoilta käytännössä toimia.

Päijät-Hämeessä poliisin edustaja kertoo MARAK-työryhmän jäsenten olevan helposti lähestyttäviä, minkä lisäksi yhteystyö ja vuorovaikutus viranomaisten ja muiden toimijoiden kesken on helppoa ja välitöntä. Hän kuitenkin toivoo MARAK-työryhmätyöskentelyltä selkeyttä toimintaan. Hän peräänkuuluttaa erityisesti selkeää toimenpidesuunnitelmaa siihen, mitä kunkin asiakkaan kohdalla tapahtuu ja mitä kenenkin asiakkaan kohdalla kukin taho tulee tekemään. Hänen mukaansa toimenpidesuunnitelmaa tulisi miettiä sen osalta, kuinka toimenpidesuunnitelma tai kirjallinen runko voisi olla käytännössä toteutettavissa siten, että jokainen voisi tehdä kirjauksia samaan tiedostoon. Näin tieto olisi aina reaaliaikaisesti saatavilla kaikilla asiakkaan turvallisuuden eteen työskentelevillä viranomaisilla. Tietoturvaan ei pitäisi tätä hankaloittaa, sillä asiakkaista käytetään vain etunimiä ja MARAK-tunnistenumeroa. Tämä mahdollistaisi myös vaikuttavuusarvion tekemisen.

Molemmat Hämeen poliisilaitoksen MARAK-työryhmän edustajista toivoisivat laajempaa tietoutta MARAK-työryhmätoiminnasta poliisilaitoksella. Kuten aikaisemminkin haastatteluissa he ovat tuoneet ilmi, kyseessä on monelle poliisissa toimivalle vieras konsepti, johon asiakkaan ohjaaminen ei näin ollen tunnu luonteeltaan. Covid-19-pandemia on myös siirtänyt kokouksia laajalti etänä verkkoyhteyksien välityksellä pidettäviksi. Kanta-Hämeessä MARAK-työryhmäkokouksia on vallitsevasta tilanteesta huolimatta pidetty myös siten, että työryhmä on kokoontunut samaan tilaan. Päijät-Hämeessä kokoukset ovat kuitenkin siirtyneet kokonaan verkkoon. Päijät-Hämeen MARAK-työryhmän poliisiedustaja on sitä mieltä, että kasvotusten tapaaminen toisi työskentelyyn paljon lisäarvoa verrattuna tilanteeseen, jossa osallistujat puhuvat asiansa kamerat suljettuina.

Päijät-Hämeen edustaja painottaa haastattelun lopussa sitä, että hän on työskennellyt MARAK-työryhmässä poikkeuksellisessa tilanteessa kun kokoukset ovat olleet etänä, eikä aktiivisia MARAK-asiakkuuksia ole juuri ollut.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni lähtökohta oli selvittää käytännön alueellisia eroavaisuuksia MARAK-työryhmätyöskentelyssä poliisin näkökulmasta. Hämeen poliisilaitoksen molemmat MARAK-ryhmän poliisiedustajat vaikuttivat olevan yleisesti tyytyväisiä MARAK-työryhmätyöskentelyn tasoon eikä käytännön työskentelyssä ollut havaittavissa suuria eroavaisuuksia. Joitakin eroavaisuuksia työhön vaikuttavissa käytännön järjestelyissä on. Käsittelen niitä ja muita huomioitani haastattelun pohjalta seuraavissa kappaleissa.

Molemmat Hämeen poliisilaitoksen MARAK-työryhmän poliisiedustajat ovat uusia MARAK-työskentelyssä. Toinen haastatelluista oli työskennellyt poliisin edustajana noin vuoden, kun taas toinen oli saanut työtehtävän sijaisuuden mukana noin puoli vuotta aiemmin. Molemmilla oli kuitenkin jo ennestään kokemusta MARAK:sta: toisella poliisin työn kautta ja toisella sosiaalityön parissa työskentelyn kautta. Molemmille MARAK-toiminta oli tuttua jo pidemmältä ajalta.

Työryhmän kokoonpanoissa kahden eri alueen välillä oli hyvin pieniä eroavaisuuksia. Konkreettinen esiin tullut ero oli uhkaryhmän osallistuminen kokouksiin. Myös poliisien rooleissa ryhmän työskentelyssä oli eroavaisuuksia, jotka johtuvat haastateltujen poliisien omista työtehtävistä. Toinen poliiseista osallistui MARAK-työskentelyyn tiedonhankinnan lisäksi tekemällä MARAK-ohjauksia ja toimimalla yhteyshenkilönä. Toisen poliisin rooli oli pääasiassa tiedonhankinnallinen. Itse työryhmän toiminta koettiin toimivana ja työskentelevien tahojen koettiin olevan sitoutuneita. Haastatellut toivoivat poliisin rooliin tarkennusta ja toiminnan suunnitelmallisuutta.

Hämeen poliisilaitoksen poliisiedustajat sekä Päijät-Hämeessä että Kanta-Hämeessä työskentelevät rikostorjunnassa. Päijät-Hämeessä poliisin MARAK-edustaja työskentelee perustutkinnan tutkintaryhmässä, jossa käsitellään sellaisia väkivaltarikoksia, joista asiakkaita ohjautuu MARAK-työryhmätyöskentelyyn. Näin ollen Päijät-Hämeen edustaja työskentelee itse suoraan mahdollisten asiakkaiden kanssa ja tekee kuulustelujen ohessa MARAK-ohjauksia. Kanta-Hämeen MARAK-työryhmän poliisiedustaja työskentelee pitkäkestoisessa tutkinnassa, jossa ei ole MARAK-tyypillisiä tapauksia. Näin ollen poliisin MARAK-ohjaukset tulevat eri ryhmästä, eivätkä käytännöt ohjauksista kuulusteluyhteydessä ole tuttuja. THL määrittelee poliisin roolin MARAK-työryhmässä seuraavasti: Poliisi pystyy parantamaan uhrin turvallisuutta tarjoamalla apua esimerkiksi lähestymiskieltoasioissa, esitutkintaan liittyvissä asioissa sekä esimerkiksi kodin turvallisuuteen liittyvissä asioista (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos: MARAK ja poliisi). Työryhmän edustajan ei tarvitse työskennellä toiminnossa, josta ohjauksia tulee pystyäköseen tarjoamaan apua esitutkintaan liittyvissä tai turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Haastattelussa nousi esiin, että MARAK-työryhmäedustus sopisi mahdollisesti paremmin perustutkinnassa työskentelevälle, vaikkei tämänhetkinen edustaja kokenutkaan, että vastuu MARAK:sta pitäisi siirtää muualle.

Haastatteluissa kävi ilmi, että MARAK-työskentelyn tiimoilta ei tehdä poliisien ja poliisilaitosten välistä yhteistyötä. Haastateltavat eivät tästä syystä myöskään tienneet kuka muu työskentelee saman teeman ympärillä samalla poliisilaitoksella ja kuinka työtä poliisin puolelta muualla käytännössä tehdään. Molemmat haastatteluun osallistuneet poliisin MARAK-edustajat olivat sitä mieltä, että keskenään verkostoitumisesta olisi hyötyä, etenkin toimivien käytäntöjen jakamiseen. Mahdollisesta yhteistyöstä toivottiin vapaamuotoista keskustelua, jottei se kuormittaisi jo valmiiksi kiireistä arkea ennestään. He kokivat, että keskinäinen ajatusten vaihto voisi tehdä hyvää ja verkostoituminen olisi ratkaistavissa esimerkiksi työnantajan järjestämällä tilaisuudella.

Kumpikaan haastatelluista ei kokenut MARAK-työryhmässä toimimista erityisen työllistävänä. Se, kuinka paljon työryhmätyöskentely kuormittaa milloinkin, on riippuvainen mukana olevasta asiakasmäärästä. MARAK-työryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa. Kokouksen pituus ja kokoukseen valmistautumiseen käytetty aika ovat verrannolliset asiakasmäärään. Vetovastuu työryhmän toiminnasta oli molemmilla alueilla sosiaalitoimella, mikä koettiin hyväksi. Kokouksen kulku ja kokouskäytännöt olivat samanlaisia molemmilla alueilla ja ohjautuvuus MARAK:iin kulki samoja reittejä. Poliisin rooli koettiin tärkeäksi MARAK-ohjauksissa, mutta rikosuhripäivystyksen roolia nostettiin esiin erityisen tärkeänä.

Maailmanlaajuinen Covid-19-pandemia on tuonut mukanaan uusia työskentely- ja kokouskäytäntöjä viimeisen vajaan kahden vuoden aikana. Pandemian mukana myös MARAK-työryhmäkokouksia on siirretty verkkoon. Kokouksen siirtäminen verkkoon koettiin tulkintani mukaan epämieluisaksi, sillä haastateltavien mukaan kasvotusten tapaaminen tuo lisäarvoa yhteistyöhön. Kanta-Hämeessä kokoukset on pandemiasta huolimatta järjestetty kokoontumalla kasvotusten. Kanta-Hämeen poliisiedustajan piti kokouksia jämäkästi järjestettynä ja koki, että työryhmässä tehdään mitä sovitaan, kun taas Päijät-Hämeen edustaja tunsu, että toiminta kaipaisi enemmän suunnitelmallisuutta. Uskon, että sillä, pidetäänkö kokous kasvotusten vai verkossa, on vaikutusta edellä esiin nostamaani eroavaisuuteen.

Salassapitoasioiden haastavuus nähtiin eri tavoin. Toinen haastateltavista kyseenalaisti poliisin tietojenluovutusosoikeutta asiakkaaseen liittyvien seikkojen osalta. Hän oli ehdottomasti sitä mieltä, ettei tietoa ole missään tapauksessa tarkoitus pimittää, mutta koki epäselväksi sen mihin lakiin tietojenhaku ja luovutus MARAK-työskentelyssä pohjautuu. Lisäksi MARAK-työskentelyssä olevien asiakkaiden asia voi olla osa käynnissä olevaa esitutkintaa eikä käynnissä olevan esitutkinnasta tietoja saa luovuttaa.

MARAK:iin suhtautuminen tutkintaryhmissä koettiin positiivisena niiltä osin, kun tuntemusta MARAK:sta on. MARAK-ohjauksia tulee molemmilla alueilla myös poliisista, mikä tarkoittaa sitä, että riskinarviointilomake on jossain määrin käytössä. Molemmat haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että tietoutta MARAK:sta tutkintaryhmissä on lisättävä. Itse riskinarviointilomake koettiin tönkkönä,

mutta lomake onkin seulova ja ajaa asiansa. Lomakkeen täyttöä koskien toivottiin uudistusta lomakkeen täyttötapaan. Poliisin MARAK-edustajat toivoivat mahdollisuutta tehdä lomakkeen täyttö tietokoneella ja enemmän vapaata tilaa haastattelussa tuotetulle tekstille.

Kokonaisuutena MARAK-toiminta koettiin selkeänä ja hyvin järjestettynä. Vuorovaikutus työryhmässä on molemmilla alueilla sujuvaa ja välitöntä. Kehitystoiveet työskentelyn suhteen kohdistuivat poliisin roolin selkeyttämiseen työryhmän odotusten ja käytännön välille ja toimienpidesuunnitelman toiminnan rungon kehittämiseen. Näiden lisäksi kasvotusten tapahtuvia kokoontumisia pidettiin tärkeinä toimivan vuorovaikutuksen vahvistamiseksi.

7 YHTEENVETO JA POHDINTA

7.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksessa hyödynnetään laadullista tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa ei ole olemassa yksiselitteistä ohjetta ja tutkimus arvioidaan kokonaisuutena (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 121).

Tutkittavuuden luotettavuuteen laadullisessa tutkimuksessa vaikuttaa tutkijalle tutkimuksen toteutukseen mahdollistettu aika (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 123). Aloitin tutkimusaiheen muodostamisen ja rajaamisen toukokuussa 2021. Vaikken prosessia aktiivisesti tuolloin vielä edistänyt, on aikaa tutkimuksen tekemiseen ollut riittävästi siten, ettei tutkimustyötä ole tarvinnut toteuttaa aikapaineessa vaan aineiston keruu teoriaan ja haastatteluihin on pystytty toteuttamaan ajan kanssa.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Hämeen alueella työryhmissä työskentelevien henkilöiden kokemuksia MARAK-työryhmätyöskentelystä. Kohdejoukoksi valikoitui näin ollen kyseisissä tehtävissä työskentelevät henkilöt. Haastattelujen pohjalta voidaan olettaa vastausten olevan luotettavia tutkimuskohteeseen nähden. Laadullisen tutkimuksen tutkimustulos perustuu osittain haastateltavien henkilöiden subjektiiviseen kokemukseen ja näin ollen tulosta ei pystytä tulkitsemaan absoluuttisena toteen.

7.2 Tulosten pohdinta

Tämän opinnäytetyön keskeisin tavoite oli selvittää alueellisia eroja poliisin MARAK-työryhmätyöskentelyssä. MARAK-työryhmätoiminta on THL:n luotsaamaa toimintaa, jonka kulmakivet ja ohjeistukset laaditaan THL:n toimesta. Opinnäytetyötä kirjoittaessani suoritin opintoihini kuuluvaa harjoittelujaksoa Hämeen poliisilaitoksella Lahdessa ja keskustelin ideastani tehdä opinnäytetyöni MARAK-toiminnasta alueesta vastaavan komisarion kanssa. Hänen ehdotuksestaan valitsin aiheeksi

alueelliset eroavaisuudet MARAK-työryhmätyöskentelyssä Hämeen poliisilaitoksen sisällä ja tämän vuoksi tähän työhön haluttiin haastatella henkilöitä, jotka poliisin roolissa osallistuvat MARAK-työryhmätyöskentelyyn. Vaikka alkuperäisenä tarkoituksena ei ollutkaan selvittää sisäisen yhteistyön tarvetta, toi tutkimus esiin myös tämän näkökulman.

Molemmilla haastateltavilla oli suhteellisen lyhyt kokemus MARAK-työryhmässä työskentelystä. Koska tämän lyhyen kokemuksen jakaa molemmat haastateltavat, ei tehtävässä toimimisen pituudella ole välttämättä vaikutusta haastateltavien tulkintaan aiheesta. Käytännön tasolla haastateltavien näkemyksessä käytännön työskentelyssä oli hyvin pieniä eroavaisuuksia. Näin tähän ison vaikuttajan olevan poliisin edustajan rikostutkintaryhmän ja kuinka lähellä MARAK-työskentely on omaa päätoimenkuvaa.

Tutkimuksen tuloksissa korostui tietoisuuden ja yhteistyön tärkeys. Tämä liittyy siihen, kuinka tärkeää MARAK-toiminnan tunteminen tutkintaryhmissä ja poliisissa on. Tulosten pohjalta arvioiden laajempi MARAK-tuntemus tutkintaryhmässä voisi edistää työskentelyä niin potentiaalisten asiakkaiden tunnistamisessa kuin työryhmätyöskentelynkin kannalta. MARAK-työryhmissä työskentelevät poliisit tekevät työtään itsenäisesti omilla laitoksillaan mutta tuntuvat kipuilevan saman tyyppisten haasteiden kanssa. Yhteistyöverkosto poliisin MARAK-edustajien välille laitoksen sisäisesti tai laitosten välillä sai kannatusta haastatelluilta edustajilta. Tällä perusteella poliisiyksiköissä voisikin olla aiheellista pohtia, kuinka tällainen yhteistyöverkosto MARAK-edustajille pystyttäisiin toteuttamaan.

Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa selvisi, että sisäisen yhteistyön parannukselle on tarvetta MARAK:issa. Aihe olisi potentiaalinen jatkotutkimusta varten. Yhteistyön laatua ja käytäntöä voisi tutkia ja pohtia laajemmin. Jatkotutkimukseen kiinnostava aihe olisi myös MARAK-tuntemuksen kasvattaminen poliisin tutkintaryhmissä. Tässä tutkimuksessa nousi esiin, että tutkintaryhmissä toimivien poliisien tietoisuus MARAK-toiminnasta mahdollisesti rajoittaa poliisin tekemiä MARAK-ohjauksia. Jatkotutkimus MARAK-tuntemuksen kasvattamisesta poliisin sisällä hyödyttäisi niin asiakkaita, kuin MARAK-prosessiakin.

7.3 Itsearviointi

Tätä opinnäytetyötä varten toteutettujen haastatteluiden sekä aikaisempien tutkimusten kautta saatu aineisto osoittautui jopa laajemmaksi, kuin ennakkoon osasin arvata. Tämä aiheutti ajoittain haasteita aineiston rajaamisen kanssa ja jouduin rajaamaan työstä tietoisesti ulos aiheita, jotka minua olisivat enemmänkin kiinnostaneet. Rajaus koski kuitenkin aikaisempia tutkimuksia ja THL:n tuottamia aineistoja. Haastattelut litteroin sanasta sanaan haastatteluna ja näin pyrin huomiomaan kaikki haastateltavien minulle aiheesta kertomat asiat.

Haastattelututkimus oli itselleni uusi asia. Aikaisemman opinnäytetyöni olen toteuttanut kvantitatiivisin tutkimusmenetelmin. Koen oppineeni tämän opinnäytetyöprosessin myötä paljon uutta haastatteluiden tekemisestä, erityisesti tutkimusmielessä. Koen myös onnistuneeni haastattelukysymysten laadinnassa sekä teemoittamisessa hyvin. Kysymysten teemoittaminen auttoi hahmottamaan ja jaotteli aineistoa hyvin. Jos tulevaisuudessa teen jälleen samantyyppistä haastattelututkimusta, keskityn entistä paremmin kysymysten huolelliseen teemoittamiseen ennen haastattelua.

Tutkimus onnistui mielestäni lopulta hyvin. Sain toteutettua haastattelun ja suunnitelmani mukaisesti. Opin opinnäytetyöni tekemisen aikana paljon uutta kvalitatiivisen tutkimuksen teosta sekä tutkittavasta aiheesta. Tämän pohjalta koen osaavani huomioida paremmin etenkin potentiaalisten MARAK-asiakkaiden ohjausta käytännön työssä.

8 LÄHTEET

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008: Tutkimushaastattelu: Teemaahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki, Gaudeamus Helsinki University Press.

Piispa, Minna & Lappinen, Laura 2014: MARAK – moniammatillista apua väkivallan uhrille. Arviointiraportti. Helsinki: Terveuden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Luettavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116230/URN_ISBN_978-952-302-240-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 6.9.2021.

Piispa, Minna & October, Martta 2017: Vaikuttava työkalu toistuvaan parisuhdeväkivaltaan puuttumiseen. Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017):3, 304–312. Luettavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134851/YP1703_Piispa%26October.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 6.9.2021.

Piispa, Minna; Tuominen, Mia; Ewalds, Helena 2012, MARAK - kokemuksia parisuhdeväkivallan riskinarvioinnin menetelmän kokeilusta Suomessa. THL:n raportti. Luettavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90818/URN_ISBN_978-952-245-601-4.pdf?sequence=1. Luettu 6.9.2021.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Osoitteessa: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus>. Luettu 09.09.2021.

Tuomi Jouni & Saarijärvi, Anneli. 2018: Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta, TENK 2012: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Luettavissa: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Luettu: 9.9.2021.

Tutkimusluvut Poliisiammattikorkeakoulussa 2016. Tampere. Poliisiammattikorkeakoulu.

THL: MARAK – moniammatillinen riskinarviointi. Osoitteessa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/vakivallan-ehkaisy/lahisuhdevakivalta/MARAK>. Luettu 2.9.2021.

THL: MARAK – OPAS 2012. Osoitteessa: https://thl.fi/documents/605877/1663634/Koulutus-opas_Marakista_2012.pdf/b60e296b-ea43-4ca8-82c2-52b7cb048c1c. Luettu 30.12.2021

THL: MARAK ja poliisi. Osoitteessa: <https://thl.fi/documents/605877/1663634/MARAK+poliisi.pdf/a193d70e-5cef-4e45-afbf-09e65fdd894f>. Luettu 9.9.2021.

Yle: Ensi- ja turvakotien liitto: Avunhakijoita enemmän kuin koskaan – erityisesti lähisuhdeväkivaltaan haettava apu on lisääntynyt. Osoitteessa: <https://yle.fi/uutiset/3-11569631>. Luettu 10.2.2022.

9 LIITTEET

LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET

Teema 1, tausta ja kokemus

1. Kuinka kauan olet ollut mukana MARAK-toiminnassa?
2. Oliko sinulla aikaisempaa kosketuspinta-alaa MARAK-toimintaan?

Teema 2, kokemus MARAK-työskentelystä

3. Millaisena olet kokenut työskentelyn MARAK-työryhmässä poliisissa Päijät-Hämeessä/Kanta-Hämeessä?
4. Mikä on poliisin rooli työryhmässä?
5. Mitä asioita olet päässyt MARAK:ssa tekemään?

Teema 3, yhteistyö

6. Teettekö MARAK:n suhteen yhteistyötä muiden laitosten kanssa?
7. Tiedätkö, ketä työryhmässä on mukana muilta laitoksilta tai asemilta?
8. Olisiko yhteistyöstä muiden laitosten kanssa hyötyä?

Teema 4, käytäntö ja salassapito

9. Kuinka paljon työaikaasi menee MARAK-toimintaan (kuukaudessa)?
10. Aiheuttaako salassapitoasiat eri viranomaisten kesken haasteita työryhmässä?
11. Saako poliisi kokouksissa tarpeelliset tiedot henkilön auttamiseksi?
12. Mitä kautta henkilöt ohjautuvat MARAK:n piiriin?
13. Ketä työryhmän kokouksiin osallistuu?
14. Kuinka usein MARAK-kokouksia järjestetään?
15. Kuka on vetovastuussa toiminnasta/kokouksista?
16. Kuinka vetovastuu kokouksista määrittyy?
17. Kuka seuloo MARAK:iin tulevat jutut?
18. Miten kokous rakentuu?
19. Mitä kokouksissa käsitellään?

Teema 5, MARAK tutkintaryhmissä

20. Miten MARAK:iin suhtaudutaan tutkintaryhmissä?
21. Toimiiko riskinarviointilomake kuulustelun yhteydessä? Käytetäänkö riskinarviointilomaketta kuulusteluissa?
22. Onko käytäntö niin toimiva, että varmasti kaikki tutkinnassa olevat MARAK-sopivat tapaukset tulevat työryhmän käsittelyyn?

Teema 6, toimivaa ja toiveita

23. Mikä työryhmän toiminnassa on mielestäsi erityisen toimivaa?

24. Mitä muuttaisit työryhmätoiminnassa? Mitä toivoisit vielä MARAK-työskentelyltä (sellaista mikä ei tällä hetkellä toteudu)?